

Exam. Code : 103206

Subject Code : 1199

B.A./B.Sc. 6th Semester

PHILOSOPHY Opt. (i)

(Indian Metaphysics and Epistemology)

Time Allowed—2 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— Attempt any **FOUR** questions. All questions carry equal marks.

1. Describe the salient features of Indian Philosophy.
2. Discuss Orthodox and Heterodox Systems and throw light on their separate origin.
3. What do you know about materialism of Charvaka Philosophy ?
4. Elaborate the concept of Prakriti and Purusa of Sankhya.
5. Define Anumana in Nyaya. Elaborate its structure and kinds.
6. Define category according to Vaisheshika. How many categories are there in Vaisheshika System ? Explain.
7. Illustrate the theory of Sayadvada according to Jainism.
8. Write a descriptive note on the concept of 'Akal Purakha' in Sikhism.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ:— ਕੋਈ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
2. ਵੈਦਿਕ ਅਤੇ ਅਵੈਦਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਸਰੋਤਾਂ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ।
3. ਚਾਰਵਾਕ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?
4. ਸਾਂਖ ਦੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਪੁਰਖ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ।
5. ਨਿਆਇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ।
6. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਿਕ ਅਨੁਸਾਰ 'ਪਦਾਰਥ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿੰਨੇ ਪਦਾਰਥ ਹਨ ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਯਾਦਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ।
8. ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ 'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

(Hindi Version)

नोट :- कोई चार प्रश्न करें। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

1. भारतीय दर्शनशास्त्र की प्रमुख विशेषताओं का वर्णन करें।
2. रूढ़िवादी और धर्मविरुद्ध प्रणाली पर चर्चा करें और इनके अलग-अलग मूल को उजागर करें।
3. चार्वाक दर्शनशास्त्र के भौतिकवाद के बारे में आप क्या जानते हैं ?
4. सांख्य की प्राकृति और पुरुषा की अवधारणा को विस्तृत करें।
5. न्याय में अनुमान को परिभाषित करें। इसकी संरचना और प्रकारों को विस्तृत करें।
6. वैशेषिक के अनुसार श्रेणी को परिभाषित करें। वैशेषिक प्रणाली में कितनी श्रेणियां हैं ? व्याख्या करें।
7. जैन धर्म के अनुसार स्यादवाद के सिद्धांत को विस्तृत करें।
8. सिख धर्म में 'अकाल पुरख' की अवधारणा पर एक वर्णनात्मक नोट लिखें।